

Nro 23.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

*Költ Bétsben Septembernek 17-dik napján 1793.
esztendőben.*

Helvétzia.

Helvétziánál bátorságosabb, tsendesebb, és nyugodalmasabb lakó föld nintsen Európában. Önnön maga a' természet is kedvezett ezen pontokra nézve ennek az égygyet érő közönséges társaságnak. Azoknak a' magos hegységek egybe forrott lántozásai, mellyek *Helvétziát* keresztül kossul futtyák, és tsak nem egészlen környül keritik, győzhetetlen varak, és óltalom bástyák helyett vagynak nékiek. E' mellett, a' leg egészségesebb levegő éggel és forrás vizekkel éltetik a' lakosokat; úgy annyira, hogy sohol egészségesebb, tartósabb, és mindenféle munkára al-

kalmatossabb embereket Helvétziának lakosínál nem lehet találni. — Erköltsi tulajdonságaikra nézve is, sok tekintetben felyül múlnak másokat. Mértékletesek az ételben, italban és indulatokban, futtyák és gyűlölik a' búja életet, a' tékozlást nem szenvedhetik, nem bolfszú állók, ellenben a' hofszas bolfszontatás után a' tromfot tromfal szokták vissza ütni. Természeti szerént igen jó katonák, még is azért miadankor fellyebb betsüllik a' békességet a' hadakozásnál, azt tartván, hogy akár gyözzenek, akár gyözetessenek, mindenképen ártanak magoknak. Minden *Cantonok* (igy neveztetnek azok a' 13 tartományok, a' mellyek egymás után örökös szövetséget kötöttek egymás közt) úgy szokták dolgaikat intézni, hogy a' közönséges tsendesség, sem belső, sem külső képen meg ne háboritasson, és ha égyik ellen fel támad az ellenség, égyesült erővel mennek ellene. Valamennyi *Canton*, annyi közönséges társaságot sika, és az igazgatásnak formája sem mindenütt egy forma, némelylyikben, mint p. o. *Tigurumban*, *Bernában*, *Basileában*, *Friburgumban*, s. a. t. aristocratica, az az, olyan holott a' nemesek kórmányozzák a' közönséges dolgot; némelylyekben, mint p. o. az *Uri*, *Glarisi*, *Appentzeli*, és *Untervaldi*, *Cantonokban democratica*, az az, a' hol a' polgárok ülnek a' kórmányon; némelylyekben *aristocratico democratica*, az az, olyan, holott épen annyi jussok vagyon a' polgároknak, a' köz jóra való gondviselésben, mint szintén a' nemeseknek.

A' mi illeti vallásokat, némelly *Cantonok* reformátusok, némellyek R. catholicusok, némellyek elegyesek. Valamint a' református *Cantonokban* R. catholicusok: úgy a' R. catholicus *Cantonokban* Reformátusok, constitutiójoknak fundamentomos czikkelyei szerént, közönséges hivatalt nemtsak nem viselhetnek; sőt inkább ha valaki a' lakosok közzül a' református *Cantonokban* R. catholicussá, vagy a' catholicus *Cantonokban* reformátusá leszen, mellyre mindennek

tellyes és tökéletes szabadsága vagyon, kéntelen örökségeit el adni, és azon *Cantonban* általmenni, mellynek vallására állott; ki vévén az elegendes *Cantonokat*, p. o. *Glarist* és *Appentzelt*, holott mind a' R. catholicus, mind a' reformatus lakosoknak egyenlő jussok, privilegiumok, és vallásbeli szabadságok vagyon. Mind égyik, mind másik rész, igen buzgó, sőt mondhatom, vak buzgó a' maga vallásában; még is mindazonáltal a' közönséges társaságnak közönséges dolgait, a' közönséges békességet, és bátorságot tárgyazó dolgokban semmiféle nemzet nem égygyesebb náloknál Európában.

A' közönséges dolgokra nézve minden elztendőben egyfzer, Sz. *János* napja tájban közönséges gyűlést szoktak tartani, melly nállok *Tagesatzungnak* neveztetik. Hogyha mindazonáltal a' környül állások kívánándják, többször is tartanak ilyen közönséges gyűléseket. Régentén *Badenában* (deákül *Thermopolisnak* és *Thermorum Vicusnak* is neveztetik) szokott ez a' közönséges gyűlés tartattatni; hanem 1702 dik elztendőtől fogva *Thurgavionak*, *Frauenfeld* nevű városában vagyon, és a' régi bé vett szokás szerént mindenkor a' *Tigurumi Cantoné* az elsőség, ez szokta a' több *Cantonokat* öszve hívni, és a' szükséges tárgyakat eleikbe terjeszteni. — A' gyűlésnek végződése után írásban küldettnek meg a' meg határozott dolgok a' *Cantonoknak*. A' Praetorságot (Praetornak neveztetik Helvétziában az olyan méltóságos izemély, a' kire több 's kevesebb városoknak igazgatása vagyon bizattatva, és ez mindenkor a' Patriciusok, az az, régi nemes familiák közzül választatik) tárgyazó dolgokban mindenkor a' voksoknak többsége szerént vagyon a' végezés. — A' vallás dolgaiban az 1712 ik elztendőben lett nemzeti égyyezés szerént, mind a' két vallásból köz birák szoktak választatni, és a' támadott perek ezeknek munkássága által szoktak végbe vitettetni. — A' mi a' polgári dolgokat, p. o. más hatalmasságokkal való

frigy-kötést, hadi sereggel való segítséget, katonák verbuálását s. a. t. illeti, azokat szabad minden *Cantonnak* maga részéről mivelní, égyik a' másíknak tselekedetéről számot adni nem kötelees. Az illyen közönséges gyűlésen kívül, mind a' két vallásbeliek tarthatnak magok között gyűlést, és tartanak is néhányszor, a' Catholicusok *Luzernában*, a' Reformatusok pedig *Arauban*.

Múlt Sz. *János* napján *Frauenfeldben* tartatott *Helvétziai* közönséges gyűlésben az a' kérdés fordulván fel a' *Cantonoknak* küldöttyei között, ha vallyon meg kellene é a' Frantzia közönséges társaságnak valóságát, és mástól való függetlenségét ismérni, avagy nem? A' catholicus *Cantonok* mindnyájan ellene vóltak a' Frantziáknak, és égy átallyában nem akarták a' zenebonáskodó Fr. nemzetet szabad társaságnak lenni ismereni. A' voksoznak többsége szerént azt végezték a' *Cantonoknak* küldöttyei, hogy ezen fel fordúlt kérdésnek meg határozása jövő esztendőben tartatandó *Tagsatzungra* halasztasson, addig úgy mond, maga az idő meg fogja mutatni, minémű választ kellyen adni a' fel fordúlt kérdésre. — Eggy szélesen ki terjedt tudománnyal bíró, sok tapasztalású, és messze látású buzgó hazafi *Weisz Obester*, igen gyökeresen felelt azon közönséges gyűlésben fel fordúlt második kérdésre, t. i. hadat inditson é Helvétzia a' Frantzia nemzet ellen, avagy égyik részre se hajollyon? Méltó leszen okos beszédének néhány tikkelyeit itten fel jegyeznünk, mellyekből mind a' Helvétusok gondolkodásának módja, mind azon szabad közönséges társaságnak gyönyörűséges constitutiója kitündöklik. Mi indíthatna, úgymond *Weisz Obester*, bennünket a' Fr. nemzet ellen való had indításra? Talám ugyan a' bosszú állásnak kívánsága? úgyde ez az indító ok, mind a' politicával, mind a' Helvétus characterrel ellenkezne. — Fel támaszthatnánk é ez által, az általok megölettetett hazánkfiat? sőt inkább, még égy néhány ezret utánnok küldenénk. — Vagy talám mi

is, mint más hatalmasságok, öregbiteni kívánságunk hazánknak határait? Valamint kívánságunkkal, úgy constitutióunkkal is meg nem égyezne ez az fel tétel. Hijjában kínálnának meg bennünket a' Frantziák, néhány szép tartományainknak önkényen való által engedésével, sokkal okosabbak vagyunk mi, hogy sem ajánlásokat el fogadnánk; másképen magunk hintenénk magunk közükbe örökös égyenetlenségnek, és háborúságoknak termékeny magvait. Fellyebb betsüllyük mi a' tsendes középízerüségnek, a' nyúghatatlan nagyságnál. Maga a' természet szabta ki a' mi határainkat, ezek közzé szorittsuk mi a' mi nagyra való vágyódásunkat. Az idegen tartományok erőszakos el foglalásoknak lelke nem illik a' mi alkotmányunkhoz. Kintses tárházainknak ki ürülése, sok jó polgár társainknak halálok, és meg tsonkítások; a' földmivelés mesterségének el múlatása, a' közönséges adóknak terhes öregbitése; égy szóval, hazánknak romlásaa és végső veszedelme lennének annak el kerülhetetlen következései; mivel annál bizonyosabb nints, hogy a' Frantziák ellen indítatandó háború mind két részről engesztelhetetlen gyűlölséggel és mérgeességgel fogna folytattatni, és öök testeinknek sirjainál, 's örökségeinknek egymáson heverő maradványainál égyebet nem foglalhatnának hazánkban. (XIII.)

Béts.

Múlt pénteken, u. m. e' mostan folyó hólnapnak 13-dik napján tartották az úgy nevezett keresztes dámák az udvari kápolnában, a' keresztes fel emelésének innep napját, mellyen az itt lakó keresztes dámákkal égyetemben ezen rendnek nagy mesternéje, és védelmező asszonya az uralkodó Császárné is jelen vólt, és velek égyütt fel vitte a' szokott áldozatot a' sz. mise alatt (p).

(p.) Ezek a' keresztes dámák (deákúl Illustré

Ezen alkalmatossággal 28 fő nembeli dámák véttenek fel ezen rendbe, kik között négyen magyarok vóltanak u. m. *Andrási Grófné, született Gróf Festetics Mária; Lamberg Grófné, született B. Lusinszky Borbála; Csáky Grófné, született Gr. Zichy Jóséfa; Mettig Grófné, született Gr. Althann Jóséfa.*

Orosz Birodalom.

Rigából Liflandiának fő városából két szomorú hír érkezett hozzánk: Elsőben. Hogy Oréában, Muskoviától száz mélföldnire, 800 házat tett pórr hamuvá a' tűz. Másodszor. Hogy Siberiában, az az egész tartomány, a' mellyben az arany és ezüst bányák vóltanak, minden lakosaival egye-

Crucigerum Ordini Viennensi adscripti) németül Sternkreutzrordensfrauen, vagy Kreuzordensfrauen eknek hivattatnak. Ezt a' rendet 1668-dik esztendőben állította fel I Leopold Császárnak felesége Margaréta Theresia azon arany keresztnek emlékezetére, melly az új Császári palotának el égése után taláztatott a' hamú között, a' melly a' Kristus kereszt fájának egy részetskéje benne lévén, meg nem emésztetett a' tűz által. Ezen rendnek tagjai, egy négy szegeletű keresztet hordanak bal mellyeiken, fekete pántlikára fel függesztve. A' keresztnek közepén négy kereszt formára vonatott fa színű lineák vagynak, melyek alatt egy két fejű sas függ, körös körül a' tzipmeren ezek az igék vagynak: Salus et gloria. A' rendnek patronusi Mária és József. Mindenkor az uralkodó Császárnak szokott annak fő mesternéje, és óltalmazója lenni. Minden esztendőben Majusnak 3-ik és Septembernek 13 dik napján tartatik annak innep napja.

temben, egynéhányat ki vévén, el süllyett, és annak helyén eggy roppant tenger támadott (XIII).

Nagy Britannia.

A' *Londonból* érkezett levelekből olvassuk, hogy Admirál *Howe*, kinek flottája husz linea hajókból áll, és már szélnek is botsátotta vitorláit, parantsolatot vett a' fő kórmány széktől, hogy a' közép tengerre érkezvén, keresse fel a' *Francia* flottát, és ütközzön meg vele. A' *Doveri* kikötő helyben érkezett leg közelebb a' *Brunsvig* nevű hadakozó hajó, a' melly múlt Jul. 27 ik napján indúlt ki 144 gazdag kereskedő hajóval egyetemben *Jamajkából*, és azt az örvendetes hirt vitte, hogy azon hajók rövid időn meg fognak *Angliában* érkezni (q).

A' tsatázó piatzokról.

Minekelötte *Quesnoy* ostrom alá vétettetett volna, szükséges vólt az ahoz közel lévő *Mor-*

(q.) *Jamajka* eggy az *Antilli* nagy szigetek közül, az északi *Amérikában*, mellyet 1655 dik esztendőtol fogva szüntelen az *Anglusok* birják. 14 kerületre vagyon fel osztva, mellynek mind öszve 160 *Anglus* mélföld a' hossza, 70 a' szélessége. Lakosai rész szerént *Anglusok*, rész szerént pedig *Indiánusok*, avagy *Szeretsenek*. Az elsőbkeknek számok 60 ezerre, az utólsóbbaknak pedig 110 ezerre megyen. Levegő ege igen meleg, és egészségtelen, tsak nem minden éjjel égi villámások vagynak, és ha néki indúl kemény menydörgések, külömben igen bő tartomány, mind a' földnek, mind a' fáknak gyümöltseire nézve. *Czitronja*, narantsa, ananása, pamokja, dohánnya, kafféja, *szalméze*, és kakaója bővséggel terem.

Ezen alkalmatossággal 28 fő nembeli dámák véttenek fel ezen rendbe, kik között négyen magyarok vóltanak u. m. *Andrási Grófné, született Gróf Festetics Mária; Lamberg Grófné, született B. Lusinszky Borbála; Csáky Grófné, született Gr. Zichy Jóséfa; Mettig Grófné, született Gr. Althann Jóséfa.*

Orosz Birodalom.

Rigából Liflándiának fő városából két szomorú hír érkezett hozzánk: Elsőben. Hogy Oréában, Muskoviától száz mérföldnire, 800 házat tett pórr hamuvá a' tűz. Másodszor. Hogy Sibiériában, az az egész tartomány, a' mellyben az arany és ezüst bányák vóltanak, minden lakosaival egye-

Crucigerum Ordini Viennensi adscripti) németül Sternkreutzordensfrauen, vagy Kreuzordensfraueneknek hivattatnak. Ezt a' rendet 1668-dik esztendőben állította fel I Leopold Császárnak felesége Margaréta Theresia azon arany keresztnek emlékezetére, melly az új Császári palotának el égése után találtatott a' hamú között, a' melly a' Kristus kereszt fájának egy részetskéje benne lévén, meg nem emésztetett a' tűz által. Ezen rendnek tagjai, egy négy szegeletű keresztet hordanak bal mellyeiken, fekete pántlikára fel függesztve. A' keresztnek közepén négy kereszt formára vonatott fa színű lineák vagynak, melyek alatt egy két fejű sas függ, körös körül a' tziimeren ezek az igék vagynak: Salus et gloria. A' rendnek patronusi Mária és József. Mindenkor az uralkodó Császárné szokott annak fő mesternéje, és óltalmazója lenni. Minden esztendőben Majusnak 3-ik és Septembernek 13-dik napján tartatik annak innep napja.

temben, egynéhányat ki vévén, el süllyett, és annak helyén eggy roppant tenger támadott (XIII).

Nagy Britannia.

A' Londonból érkezett levelekből olvassuk, hogy Admirál *Howe*, kinek flottája husz linea hajókból áll, és már szélnek is botsátotta vitorláit, parantsolatot vett a' fő kórmány széktől, hogy a' közép tengerre érkezvén, keresse fel a' Francia flottát, és ütközzön meg vele. A' *Doveri* kikötő helyben érkezett leg közelebb a' *Brunsvig* nevű hadakozó hajó, a' melly múlt Jul. 27 ik napján indúlt ki 144 gazdag kereskedő hajóval égyetemben *Jamajkából*, és azt az örvendetes hirt vitte, hogy azon hajók rövid időn meg fognak Angliában érkezni (q).

A' tsatázó piatzokról.

Minekelötte *Quesnoy* ostrom alá vétettetett volna, szükséges vólt az ahhoz közel lévő *Mor-*

(q.) *Jamajka* eggy az *Antilli* nagy szigetek közül, az északi *Amérikában*, mellyet 1655 dik esztendőtol fogva szüntelen az *Anglusok* birják. 14 kerületre vagyon fel osztva, mellynek mind öszve 160 *Anglus* mélföld a' hossza, 70 a' szélessége. Lakosai rész szerént *Anglusok*, rész szerént pedig *Indiánusok*, avagy *Szeretsenek*. Az elsőbkeknek számok 60 ezerre, az utólsóbbaknak pedig 110 ezerre megyen. Levegő ege igen meleg, és egésségtelen, tsak nem minden éjjel égi villámások vagynak, és ha néki indúl kemény menydörgések, külömben igen bő tartomány, mind a' földnek, mind a' fáknak gyümöltseire nézve. *Czitronja*, *narantsa*, *anánása*, *pamokja*, *dohánnya*, *kafféja*, *szalméze*, és *kakaója* bővséggel terem.

mál nevű erdőt az ellenségtől ki tisztítani, az abban lévő sántzokat, és fa várakat el foglalni. — E' végre következő rendelkezéseket tett múlt Augustusnak 17 dik napján *Hohenloé* hertzeg: Gróf *Erbach* F. M. L. a' *Sambre* folyó vizén lévő hid felé parantsoltatott maga colonnéjával menni; B. *Lilien*, F. M. L. a' Frantzia tábornak magát mutogatni, *Horck* és *Prenne* között; *Wenkheim* G. M. ugyan azt mivelni *Loin* és *Englesfontaine* közt; Gr. *Bellegarde* pedig az ellenséget megtámadni. *Lilien* és *Wenkheim* Generáloknak nem vólt alkalmatosságok a' Frantziákkal való szembe szállásra. — Gr. *Ernbach* F. M. L. mingyárt által szoritotta őket a' *Sambra* vizén, holott *Bachamb* nevű helységnél meg állapodván keménnyen tüzeltek eleinte vitéz seregeinkre mind addig, míg *Mitrouszky* Obester egy batalion gyalogsággal, és Horvát-sággal ellenek küldetvén, ki mozdítottak helyeikből, a' midőn egész *Maubegéig* vonták vissza magokat. Ezen úttyában szerentséltetvén Gr. *Ernbach*, *Berlaimont* felé indúlt, olly fel tétellel, hogy onnan is ki üzze a' Frantziákat. *Brixen* fő hadnagy ellenség meg kémlelésére előre küldettetvén, azt a' hirt vitte vissza Gr. *Ernbach*nak, hogy *Berlaimontot* ugyan el hagyta az ellenség, de a' vizen túl hányatott battériákról, keménnyen lövöldöz ágyú, haubitza, és kártáts golyóbisokkal, hogy ekképen meg akadályoztathassa seregünket a' vizen való által meneteltől. Azon közben hírrül adattatván Gr. *Ernbach*nak, hogy *Hohenloé* hertzeg maga colonnéjával a' *Mormál* erdőt szerentsésen el foglalta: nem ítélte szükségesnek lenni a' tovább való menetelt, hanem Augustusnak 18 dik napján ismét vissza tért előbbi tanyájára.

Belegarde Gen. Májor, a' kire a' miat felylyebb mondánk, az ellenségnek meg támadása vala bizattatva, három colonnéra osztotta fel a' kórmányára bizattatott seregeket; az elsővel maga tsapott a' *Maizon Rouge* (olvasd *Mezon Ruzs*) mellett lévő sántzokra, holott eleinten ellent állott ugyan az ellenség; mindazonáltal minekután-

na egynéhány haubitza golyóbisok küldettek közükbe, e' mellett egy compánia Szerviai szabad sereg oldalában tsapott volna, kéntelen vólt magát onnan vissza vonni, és egy más az előbbinél sokkal erősebb sántzba bé venni, holott sokkal mérgesebben viselte magát, mint az előbbiben, de itt sem állapotodhatott meg, mind azért, hogy a' lovas ágyúk derekasan dolgoztak ellene, mind azért, hogy a' Cs. K. seregek nem gondolván a' Fr. tűznek hévségével, fel hágtak a' sántzokra, és sok Frantziákat le vágtek, 's el fogtak azokban. Hasonló szerentséje vólt a' Gróf *Zinzendorf* fő Strázsa mester kórmányára bizatott colonnénak, a' melly az ellenségnek bal oldalába tsapott, és minden állásokról ki szoritotta őket, *Branovszky* fő Strázsa mester, a' ki az ellenségnek jobb szárnya ellen küldetett négy Szerviai szabad seregből való compániával, vissza üzte ugyan az imide amoda ki küldetett Frantzia osztályokat, hanem a' *Maizon Rouge* előtt lévő fa várat, mellyben számos Fr. tanyázik vala, el nem foglalhatta. — Gr. *Gyulay* az *Odonell* szabad seregéből való fő Strázsa mester, a' kire *Villefrankes* és *Gotel* mellett lévő Fr. tanyának meg támadása vala bizattatva, eleinten szerentsés vólt; de minekutánna egy colonné Frantziaság ment volna *Quesnoyból* a' többinek segítségekre, vissza szoritatott, úgy mindazáltal, hogy *Beaulieu* magyar seregéből való osztály oda érkezvén, ismét meg újjitotta a' tsatát, és szerentsésen ki is üzte *Villefrankesi* tanyájából a' Frantziákat.

Azonközben mintegy 1500 gyalog, és 200 lovas Frantziaság *Jolimetz* mellett réá hajtott *Belegard* Gen. Májorra, abban a' bizodalomban lévén, hogy a' Cs. K. seregeket onnan el üzheti. Minekutánna mindazáltal az említett Generál, Gr. *Wallis* fő Strázsa mestert két osztály gyalogsággal, egy escadron *Barkó* huszárokkal, és egy tüzeg Ulahnusokkal ellenek küldötte, és a' mellette lévő ágyúkat alkalmas tetőkre húzatta, azokból derekasan lövöldöztetett volna a' Frantziákra, kén-

telenek vóltak ezek magokat a' *Quesnoy* vára alá vissza vonni. Ebben a' tsatában 400 Frantzia vesztette el életét; eggy Obester, két Obristlájtinánt, 4 kapitány, 3 fő hadnagy, eggy all hadnagy, eggy regementbeli adjutáns, és 146 all-tiszt, és köz ember estenek fogságba. A' Cs. K. seregek között 38 köz ember hólt meg, és 190 kapott sebet; az utólsóbbak között 6 tisztek vóltanak. — *Bellegarde* Gen. Májor az egész jelen lévő tiszti kart ditsiri ugyan a' hadi Cancelláriához küldött levelében, mindazáltal neveken nevezi *Mihalovich* Obestert, a' Szerviai szabad seregtől, és ugyan azon seregnek fő Strázsa mestertét *Branovazkyt*; Gróf *Gyulay* fő Strázsa mestert, és *Cramer* kapitányt az *Odonell* szabad seregétől, Gr. *Sinzendorf* fő Strázsa mestert, *Imorea* és *Torri* kapitányokat a' vadász seregből; Gr. *Wallis* fő Strázsa mestert, *Wallis Mihály* regementéből; *Ötvös* fő Strázsa mestert a' *Barkó* huzárjaitól; Gr. *Pappenheim* kapitányt az *Ulahnusoktól* s. a. t.

B. *Alvintzy* F. M. L. tudtára adta August. 30-ik napján *Leffenrynchouchi* quártélyából, hogy tiz linea hajóból álló Angliai flotta érkezett *Dünkerka* alá — hogy a' Fr. hajók még is előbbi helyeiken legyenek, és gyakorta lövöldözzenek a' homokokon fekvő Csász. és Angliai seregekre — hogy az ostromlók faschináknak, 's egyéb ostromláshoz való szükséges eszközöknek készítésében foglalatoskodjanak — hogy az Angliai artilleriától eggy tzúg 20 és 24 fontos ágyúk érkeztek — hogy August. 31-dik napját követett éjjel, egynéhány bombákat lövöldözött ki az ellenség *Dünkerka* várából — hogy illendő vigyázatban legyenek az égygyesült seregek azon esetre, ha a' Frantziák a' várból ki ütnének — hogy a' külső vigyázatokon állott Cs. K. katonák között három ember lövettetett légyen agyon, 's 5 sebesitetett meg, kik között vagyon *Horváth* fő hadnagy az *Odonell* seregéből — hogy Septembernek első napján este, elsőben apró fegyverből,

annakutánna ágyúból is keményen lövöldözött az ellenség mind a' várból, mind pedig a' hájókából, mellyből nem égyebet lehetett ki húzni, hanem hogy a' várbeli őrizet ki fogna tsapni, a' melly esetre, minden meg kívántató rendelések meg tétetnek.

Koburg hertzeg arról teszen a' hadi Cancelláriának, Septembernek 5-ik napján jelentést, hogy minekutánna fülébe ment volna a' Fr. nemzetnek az a' végezése, melly szerezént Fr. Országának minden hiv patriota lakosai fegyvert fogni parantsoltatnak ellenségeik ellen: szükségesnek lenni ítélte néhány választott seregeket azon gonofznak meg előzésére, és az imitt amott már fegyvert kapott parasztoknak széllyel üzetésekre ki küldeni. Az e' végre ki rendeltetett seregek három colonnéra vóltak fel osztattatva, az első F. M. L. *Benyovszkyra*; a' második Gr. *Bellegarde* Gen. Májorra; a' harmadik F. M. L. B. *Lilienre* vóltanak bizattatva. Az első Sept. 2 dik napján viradtakor indúlt ki Sz. *Albertből*, és *Castelet* felé vette úttyát. Imitt amott az úton találtattak az erdőben fegyveres parasztok, a' kik észre vévén seregeinknek ellenek lett meneteleket, mindnyájan el futottanak, és 6 embernél többet el nem lehetett közzőlök fogni. Egynéhányat le is vagdaltak közzőlök a' lovasok. Azokban a' falukban, a' mellyekben férfiak nem találtattak, meg mondattatott az asszonyoknak, hogyha viszsa nem téréndenek férjeik honnyaikba, házaik fel fognának égettetni. — Gróf *Bellegarde* G. M. hasonlóképen Sept. 2-dik napján reggel indúlt ki *Marets* felé, holott mintegy 800 gyalog, és 300 lovas parasztok tanyáztanak az erdőben. — Itten is 9 fegyveres paraszt, és 5 lovas fogattatott el, és sok aprítatott le. A' harmadik colonné F. M. L. B. *Lilien* vezérlése alatt, indúlt ki a' nevezett napon *Le Cato* felé, mellyre a' *Vasigni* parasztok, kik közzől egynéhányan öszve vágattak, 30-an el fogattak.

A' miképen *Schröder* F. M. L. hertzeg *Ko-*
burgnak tudtára adta, három colonnében akar-
tak a' Frantziák Aug. 31 dik napján a' *Luxenbur-*
gi tartományba ütni. Eggy 2000 főből álló co-
lonné 4 ágyúval a' *Szédáni* vidékről, *Bertrix* fe-
lé indúlt, mellynek *Ferentz* fő hertzeg vasas re-
gementéből való *Oberstlájtnánt* Gr. *Nobili* eggy
divisió gyalog, és eggy escadron vasas katonák-
kal, 's két ágyúval eleibe küldetvén, hosszas egy-
másra való ágyúzásai után szerentsésen vissza
üzte. A' második Frantzia colonné ellen, melly
minteggy 4 ezer főre ment, és már a' *Jamoignei*
tetőkig érkezett, Császár könnyű lovas regemen-
tebeli kapitány *Hernes* küldettetett, a' ki sokkal
erőtlenebb lévén az ellenségnél, kénytelen vólt
magát *Streimondig* vissza vonni; hanem a' fely-
lyebb nevezett Gr. *Nobili* eggy batalion gyalog-
sággal segítségére menvén, égyyesült erővel visz-
sza tólták az ellenséget. — A' harmadik Fran-
tzia colonnénak *Velchs* Gen. Májor ment eleibe,
mellyben a' lovasok, és az erdőkben lesben ál-
lott Horvátok sok kárt tettek.

Az eddig elő beszélt hadi történetek Fr.
Flandriában, és Austriai Belgiomban estenek; most
már lássuk azokat is, a' mellyek a' Német biro-
dalomban, Alsatziában, és a' Rajna vizének par-
tyán történtenek.

A' *Biponti* hertzsegségből azt írják, hogy há-
rom Cs. K. batalionok a' *Bergzáberni* lakosoktól,
a' kik a' Frantzia szabadságnak és égyenlőség-
nek édes itala által meg engedték magokat része-
gitetni, szabad által menetelt kérvén, kapuikat
előttök bé zárták, és a' hozzájuk küldetett trom-
bitást diribról darabra vagdalták; de a' melly
tselekedeteknek érdemlett jutalmát el is vették.

Weisenburg mellett, minteggy 10 ezer paraszt
kapott fegyvert, de koránt sem szokott hadi fegy-
vert, hanem kaszát, vas villát, fejszét, 's nyár-
sat s. a. t. és a' méhes erdőbe vonván magokat,
sok nyúghatatlanságot okoztanak a' Cs. K. sere-

geknek, kiket ezek körül vévén, sokakat le aprítottak közzülök.

Fülébe menvén Gr. *Wurmser* lovas hadi vezérnek, hogy a' Frantziákhoz több több segítő seregek érkeznének, és leg nagyobb erejeket a' hegyek közzé vonnyák, parantsolatot adott *Hocze* Gen. Májornak, az egéiz *Erlenbach* alatt táborozó első colonnéval, *Bergzábern* felé masirozni, és magát F. M. L. *Waldeck* hertzeggel égyyesíteni. A' ki is Aug. 23-dik napján, éjjel *Erlenbachból* ki indulván, a' hegynek oldalán, annak leg felsőbb tetőjéig masirozott seregének egy részével, holott meg állapotván, mind addig ott várakozott, mig *Sándor Leopold* fő hertzeg huszár regementének fő Strázsa mestere *Örményi* oda érkezett volna. Akkor vele égygyütt el indulván *Bergzábern* alá ment, holott sok ellenségre bukkant az ott lévő erdőben. Itten minden késedelem nélkül attakiroztatta mind az erdőben, mind a' *Bergzábernben* lévő ellenséget, mellyet kemény viaskodás követett mind a' két részről, úgy hogy égygyik sem akart a' másiknak hátrálni, mind addig, mig *Hocze* Generál *Lattermann* regementének egy batalionnyát a' *Bergzábernbe* vivő égyenes útra küldötte, olly véggel, hogy a' Frantziákat a' várostól el szakaszthassa. Ezen hadi fortélynak az a' jó következése vala, hogy az ellenség a' városon túl vonta magát, és keményen ágyúzott a' *Rohán* batalionnyára. Hanem onnan is el üzettettek. Ezen tsatában többen vesztének el és sebesítettek meg a' Frantziák közzül 500 embernél; részünkről 65-en hullottanak el, 's 5-en kaptanak sebet.

Olasz Országban is szerentsések a' *Pedemonziumi* és *Austriai* égygyesült seregek. Aug. 17-ik napján maga *Montferrati* hertzeg ment a' *Tarantásai* Grófságba, az ott tanyázó Frantziák ellen. Ezt halván az ellenség, szedte vette a' sátor fát, 's elébb állott onnan. Generál *Argenteau* *Bonneválnál* reménytelenül támadta meg a' Frantziákat, és szerentsésen el is üzte őket onnan. Aug.

17-dik napján éjfélkor a' Sz. Moritz alatt fekvő Fr. tábort akarta meg támadni, a' hová érkezvén az egész tabort tűzben találta, 3 batalion ellenséget pedig a' tábor előtt hadi rendbe állani látta, kiket keleptzébe akarván keríteni *Rochmondet* Gen. Májort ott hagyta, maga pedig óldalassal akarta őket meg támadni; de mivel igen sokat kellett nékie kerülni, e' mellett a' Frantziák sem várták őtet bé, így semmi sem lett a' tsataból.

Frantzia Ország.

Ha igaz a' mit némellyek hirtetnek, Sept. 2-dik napján mind *Thoulon*, mind *Marsilia* feladták magokat az Anglusoknak, és segítséget kértenek magoknak a' Párisi N. Gyűlés ellen. Hogyha ez a' hir nem költött, hanem valóságos hir, semmi jót nem ígérhetnek magoknak a' Fr. patrioták, mivel ekképen az Anglus és Spanyol seregek könnyen ölzve kaptsohattyák magokat a' Rojalistákkal, következésképen, könnyű lézen nékiek Páris városa alá menni.

Aug. 24-dik napján *Lyon* várossának nagy részét az ott lévő fabrikákkal, fegyveres táarakkal, 's más több hasznos épületekkel egyetemben meg eméltette, az oda bé hányatott tüzes golyóbisok, bombák, és kártátsok által támasztott tűz. Az ezen tűz által okoztatott kár többre betsültetik 200 millió livránál.

Aug. 26-dik napján tartatott gyűlésben olvastatott fel a' Rajna mellett fekvő Fr. tábornál múlató N. biztosoknak egy levelek, mellyben ekként hizelkedtenek a' nemzeti képviselőknek:
 „ Harmad napig vóltunk az ellenség tűzének tárgyul ki tétetve, harmad napig védelmezték magokat a' hiv' Frantziák a' szövetséges hatalmasságoknak számos seregei ellen. Ma reggel u. m. Aug. 22-dik napján kezdődött el a' tsata, melly egész nap tartott, és a' mellyben mind a' két rész vakmerőképen viselte magát.

Tartsuk meg, hogy az *Alsóitziai* határokon történt tsatákról való hírek, olly különbözök, és egymással ellenkezök, hogy nem könnyen lehet az igazságot ki tanulni. A' Fr. N. biztosoknak ezen levelekből ki tettik, hogy egynéhány izben meg támadtattak a' Fr. seregek — hogy a' német seregek vitézi módon viaskodtak, és hogy semmit nem nyertenek a' patrioták. A' *Strafsburgból* érkezett levelek önnön magok meg vallyák, hogy Aug. 20 dik és 21 dik napjain kéntelenitettek a' Frantziák magokat vissza vonni — hogy 22-dikén, mind a' katonák, mind a' parasztok keménnyen védelmezték magokat a' német seregek ellen — hogy ezek Aug. 25. 26. és 27-ik napjain ismét meg támadták a' Frantziákat, de által nem vághatták magokat — önnön magok meg vallyák, hogy Aug. 20 — 27-ig többen hüllottanak el, és kaptanak sebet 8 ezer embereiknél. Gr. *Wurmser* hir adása szerént Aug. 20 — 29-ig gyakorta vailó, és tüzes tsaták történtenek, de kevés kár esett a' német seregekben, ellenben egynéhány száz Frantziák, és Fr. ágyúk estenek fogságba.

Néhai *Cüstine* Fr. Generálnak azt hányta szemére a' revolutiónális szék előtt, a' közönséges vádoló, hogy *Manheimot* és az ellenségnek magazinumait el nem foglalta — hogy *Frankfurtumba* gyenge őrizetet helyhez tetett — hogy a' *Brundruti* szoros útakat el nem vette — hogy sebesen vissza vonta magát — hogy sok szabad katonákat meg öletett, ellenben kiméllette a' rendes seregeket — hogy a' népnek képviselőit *Merlint* és *Reubelt*, annak idejében meg nem intette *Moguntziának* oda hagyására — hogy nem gyűjtött elegendő tábori eleséget *Moguntziába* — hogy Májusnak 17-dik napján 30 ezer emberrel meg szaladt 10 ezer ellenség előtt — hogy az északi sereghez való menetelét sokáig halogatta — hogy *Ryssel* várából 70 ágyút vitetett ki — végtére, hogy tsupa aristocrata officirek voltak mellette, és hogy a' Frantzia közönséges társaságot el

árulta. — A' mi hadi foglalatosságait ille-
te, azokat maga védelmezte *Cüstin* Generál, a'
többiben pedig, a' mellé adatott prokátor szóllott
mellette. — Minekutánna ki mondatott volna
ellene a' halálos sententzia, így szóllott: Semmi
védelmezőim nintsenek, mind el tűntenek, lelkem
ismérete semmivel nem vádol éngemet, ártatlan-
núl halok meg. Nemtsak életét, hanem ennek-
felette, minden keresményét el vesztette *Cüstin*,
melly esztendőnként 500 ezer livra interest ho-
zott bé. A' menyé egygy igen szép és ifjú asz-
szony, minden processusán jelen vólt, mellyet
irigy szemekkel néztenek a' Jakobinusok, és av-
val vádolták ötet, hogy az által akarta a' birá-
kat meg szédíteni.

Dümont a' revolutionális széknek elsőbb tagja
egygy irást tett közönségesé, mellyben igen ked-
vezni láttatik *Cüstinnek*: Tsudálkozom, ugymond,
hogy a' törvénytévők *Cüstin* fejét kívánnyak; ho-
lott nem kívánhattak volna égyebet, hanem hogy
törvénybe idéztessen. Felettébb rágalmazza őket,
hogy vele meg győzettetése előtt is ugy bánnak
mind gonofztévővel — hogy ötet nem annyira
vezéri foglalatosságiért, mint inkább a' *Rojalis-*
musért és *Rolándizmusért* idézték törvénybe, ho-
lott senkit is tsupa értelemért kárhoztatni nem
lehetne. Igasságtalansággal vádollyák azokat, a'
kik siettetik *Cüstin* dolgának végeztetését, holott
a' biráknak nem mások beszédjére, hanem égye-
dül lelkek esméretére kellene vigyázni.